

KĄ TURI GEBĖTI VAIKAS, ATVYKSTANTIS Į PRIEŠMOKYKLINĘ GRUPĘ

1. KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI

- * Valgo tvarkingai. Įvardija vieną kitą maisto produktą, kurį valgyti sveika, vieną kitą – kurio vartojimą reikėtų riboti. Savarankiškai serviuoja ir tvarko stalą.
- *Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Suaugusiųjų padedamas pasirenka drabužius ir avalynę pagal orus. Priminus ar savarankiškai plaunasi rankas. Savarankiškai tvarkosi žaislus ir veiklos vietą.
- * Savarankiškai ar priminus laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių. Prižiūrimas suaugusiųjų saugiai naudojami aštriais įrankiais. Žino, kaip saugiai elgtis gatvėje, kur kreiptis iškilus pavojui, pasiklydus.
- *Priminus stengiasi vaikščioti, stovėti, sėdėti taisyklingai.

2. FIZINIS AKTYVUMAS

- * Rankos ir pirštų judesius atlieka vikriau, greičiau, tiksliau, kruopščiau. Tiksliau valdo pieštuką bei žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas.
- * Su kamuoliu atlieka sportinių žaidimų elementus, žaidžia komandomis, derindamas veiksmus.
- * Eina ratu, poroje, prasilenkdamas, gyvatėle, atbulomis, šonu.
- * Išvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu, aukštai keldamas kelius, bėga suoleliu, įkalnėn, nuokalnėn.
- * Šokinėja ant vienos kojos judėdamas pirmyn, šoka į tolj, į aukštj. Važiuoja dviračiu.

3. EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA

- * Apibūdina savo jausmus, pakomentuoja juos sukėlusias situacijas bei priežastis.

4. SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ

- *Pats taiko įvairesnius nusiramino, atsipalaidavimo būdus (pastovi prie akvariumo su žuvytėmis, kl

*Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi.

*Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus. auso pasakos, naudodamasis ausinėmis ir kt.).

5. SAVIVOKA IR SAVIGARBA

* Vis geriau suvokia savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus, šeimą, bendruomenę, Tėvynę. Ima suvokti save, kaip galintį daryti įtaką kitam (pralinksinti, padėti ir kt.) ir atsakingai pasirinkti (ką veikti, kaip elgtis, aktyviai dalyvauti priimant su jo gyvenimu ir veikla susijusius sprendimus ar kt

* Save ir savo gebėjimus vertina teigiamai. Stebi ir atpažįsta kitų palankumo ir nepalankumo jam ženklus (pasakytus žodžius, kvietimą žaisti kartu

* Save apibūdina, nusakydamas fizines ir elgesio savybes, priklausymą šeimai, grupei, gali pasakyti savo tautybę.

6. SANTYKIAI SU SUAUGUSIAIS

* Nusiteikęs geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su suaugusiais.

* Tariai, diskutuoja su jais dėl dienotvarkės ir elgesio taisyklių, teikia pasiūlymus, stengiasi laikytis susitarimų, nors kartais su suaugusiuoju bendrauja priešiška.

*Paprašytas paaiškina, kodėl negalima bendrauti su nepažįstamais žmonėmis, kai šalia nėra juo besirūpinančio suaugusiojo. Žino, į ką galima kreiptis pagalbos pasimetus, nutikus nelaimei

7. SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS

*Rodo iniciatyvą bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, palaikyti su jais gerus santykius, domisi skirtumais tarp vaikų ir juos toleruoja.

*Taikiai diskutuoja, tariasi, derasi su kitais vaikais dėl žaidimų sumanymų ir veiklos.

*Dalijasi žaislais ir kovoja už kitų teisę žaisti paėiliui. Siekdamas rasti kompromisą, įsitraukia į derybų procesą.

*Supranta, kad grupė vaikų, norėdama veikti sutartinai, turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio.

* Supranta, koks elgesys yra geras ar blogas ir kodėl. Suvokia savo veiksmų pasekmes sau ir kitiems.

* Turi draugą arba kelis nuolatinius žaidimų partnerius. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku.

8. SAKY TINĖ KALBA

* Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų, įvairių stilių tekstų, mįslių, erzinimų, pajuokavimų bendrine kalba ir tarme

* Pasakoja, kalba apie aplinką, gamtos reiškinius, techniką, įvardydamas įvairias detales, savybes, būsenas, vartodamas naujai išgirstus sudėtingesnės sandaros žodžius

* Kalba taisyklingais sudėtingais sakiniais, vartoja pagrindines kalbos dalis.

* Išgirsta žodžius, kurie panašiai skamba, bet turi skirtingą reikšmę. Išgirsta pirmą, paskutinį ir žodžio viduryje esančius garsus.

* Skiria gimtosios kalbos žodžius nuo išgirstų kitos kalbos žodžių.

* Komentuoja meno kūrinius, atpasakoja pasakas, padavimus, apsakymus, matytus ir girdėtus per įvairias skaitmenines laikmenas (TV, DVD, CD).

* Kuria ir pasakoja įvairius tekstus, mįsles, humoristines istorijas, deklamuoja savo sukurtus kūrinius, žaidžia prasmingais ir beprasmybiškais žodžiais, bando juokauti, kalba „ateivių“ kalbomis, „užsienio“ kalbomis.

* Keičia balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonacijas ir kt

9. RAŠY TINĖ KALBA

* Domisi knygomis, įvairiais rašytiniais tekstais, supranta nesudėtingą jų siužetą, klausinėja.

* Pradedą suprasti ryšį tarp knygos teksto, iliustracijų ir asmeninės patirties.

* Žino keliolika abėcėlės raidžių.

- * Supranta, kad garsas siejamas su raide, o raidės sudaro žodį.
- * Pradedą skirti žodžius sudarančius garsus, skiemenis.
- * Pažįsta parašytą žodį kaip atskirų raidžių junginį.
- * Bando arba gali perskaityti užrašus, kuriuos mato gatvėse, pavyzdžiui, parduotuvių, kirpyklų, kavinių pavadinimus.
- * Rašo spausdintomis raidėmis rašo savo vardą,
- * Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius.
- * Piešiniuose užrašo atskirų objektų pavadinimus.
- * Įvairiais simboliais bando perteikti informaciją.
- * Supranta rašymo tikslus.

10. APLINKOS PAŽINIMAS

- * Pstebi aiškiai matomus skirtumus ir panašumus tarp gyvūnų ir augalų.
- * Samprotauja apie tai, kur gyvena, kuo minta naminiai ir laukiniai gyvūnai.
- * Moka prižiūrėti kambarinius augalus, daržoves, stebi jų augimą.
- * Papasakoja apie naminių gyvūnų naudą žmonėms ir augalų naudojimą maistui.
- * Pradedą suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius.
- * Pasako tėvų profesijas, įvardija savo giminaičius, žino savo namų adresą.
- * Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą.
- * Skiria ir pavadina suaugusiųjų profesijas, darbus ir buitį palengvinančią techniką (prietaisai, transportas, įrenginiai).
- * Samprotauja apie tai, kad gamindami daiktus žmonės įdedą daug darbo, kokių savybių žmogui reikia darbe, kokios yra profesijos.
- * Domisi, kokie daiktai buvo naudojami seniau, kaip jie pasikeitė.
- * Papasakoja apie tradicines šventes.

- * Pradedą jausti prieraišumą prie artimiausios gamtinės aplinkos, dalyvauja ją prižiūrint ir puošiant, suvokia savo vietą joje, pažįsta ir įvardija gyvenamosios vietovės objektus (upę, kalvą, mišką ir pan.), gyvūnus ir augalus.
- * Rodo pagarbą gyvąjai ir negyvąjai aplinkai ir besiformuojančią atsakomybę už jos išsaugojimą.
- * Mokosi rūšiuoti atliekas

11. SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS

- * Susieja daiktų (realių ar pavaizduotų) kiekį su atitinkamu daiktų skaičių žyminčiu simboliu.
- * Skaičiuoja bent iki 10. Palygina mažai daiktų turinčias grupes pagal kiekį.
- * Supranta ir vartoja žodžius: daugiau (mažiau) vienu, dviem, po lygiai, pusi2 dalis, į 4 dalis.
- * Atpažįsta, atkuria, pratęsia, sukuria skirtingų garsų, dydžių, formų, spalvų sekas su 2–3 pasikartojančiais elementais.
- * Žino, jog gamtoje esama įvairios trukmės pasikartojančių ciklų (kartojasi savaitės dienos, metų laikai ir pan.).

12. MENINĖ RAIŠKA

- * Klausosi įvairaus stiliaus, žanrų muzikos kūrinių ir spalvomis ar piešiniu spontaniškai perteikia kilusius įspūdžius.
- * Tyrinėja girdimos muzikos, triukšmo, tylos panašumus ir skirtumus. Įvardija kūrinio nuotaiką, tempą, dinamiką, skiria kai kuriuos instrumentus.
- * Dainuoja sudėtingesnio ritmo, melodijos, platesnio diapazono vienbalses dainas, jas gana tiksliai intonuoja.
- * Melodiniais vaikiškais muzikos instrumentais groja 2– 3 garsų melodijas.
- * Šoka sudėtingesnius ratelius (tiltelių, grandinėlės), paprastųjų ir bėgamųjų (paprastasis bėgamasis, aukštas bėgamasis, liaunas, smulkus bėgamasis) žingsnių autorinius ir natūralių judesių šokius

- * Šoka improvizuotai kurdamas septynių–aštuonių natūralių judesių seką, perteikdamas trumpą siužetą ar pasirinktą nuotaiką, išreikšdamas erdvės (aukštai – žemai) ir laiko (greitai – lėtai) elementus.
- * Detalesniais, įtaigiais dailės darbais pasakoja realias ir fantastines istorijas, įvykius.
- * Vaizdus papildo grafiniais ženklais (raidėmis, skaičiais, žodžiais ir kt.).
- * Kuria pagal išankstinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti.
- * Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus
- * Kurdamas lėlių, dramos vaidinimus pagal girdėtą pasaką ar pasiūlytą situaciją, improvizuoja trumpas žodines veikėjų frazes, fizinius veiksmus, atskleidžia jų norus, emocijas būsenas.
- * Tiksliai naudoja daiktus, teatro reikmenis, drabužius, aplinką.
- * Žaisdamas muzikinius žaidimus ir ratelius, perteikia veikėjo mintis, emocijas

13. ESTETINIS SUVOKIMAS

- * Stengiasi kuo gražiau šokti, vaidinti, deklamuoti, dainuoti, groti, piešti, konstruoti. Gėrasi ir grožisi savo menine kūryba
- * Dalijasi įspūdžiais po koncertų, spektaklių, parodų, renginių lankymo.
- * Pasako savo nuomonę apie muzikos kūrinius, dainelę, šokį, vaidinimą, dailės darbą, aplinką, drabužį.
- * Pastebi papuoštą aplinką, meno kūrinius ir pasako, kas jam gražu.
- * Palankiai vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasako vieną kitą argumentą.
- * Pasakoja įspūdžius apie muzikos, vaidinimo, šokio siužetą, matytus dailės, tautodailės kūrinius, vaizduojamus įvykius, veikėjus, nuotaiką, kilusius vaizdinius.
- * Plačiau papasakoja, ką sukūrė, kaip pats bei kiti dainavo, grojo, šoko, vaidino, piešė.

14. INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS

*Turiningai plėtoja paties pasirinktą veiklą, ją tęsia po dienos miego, kitą dieną, kelias dienas.

*Susidomėjęs ilgesniam laikui įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą, siūlo vaikams ir suaugusiajam įsitraukti į jo paties sugalvotą veiklą.

* Savarankiškai bando įveikti kliūtis savo veikloje, nepavykus, kreipiasi į suaugusįjį

15. TYRINĖJIMAS

* Domisi aplinka, mėgsta stebėti, kaip auga augalai, kaip elgiasi gyvūnai, noriai atlieka paprastus bandymus, tyrinėja, iš kokių medžiagų padaryti daiktai, kur jie naudojami.

*Samprotauja apie tai, ką atrado, sužinojo, kelia tolesnius klausimus, siūlo idėjas, ką dar galima būtų tyrinėti.

* Domisi, kaip seniau gyveno žmonės, kaip žmonės gyvena kitose šalyse.

*Su suaugusiais ar kitais vaikais aptaria nesudėtingų stebėjimų, bandymų ar konstravimo planus, numato rezultatą, mokosi pavaizduoti juos nesudėtingose lentelėse, diagramose, išradingai, kūrybiškai pristato savo tyrinėjimus ir kitus darbus.

* Stebėdamas fotografijas aiškinasi, kuo yra panašus į savo artimuosius, kuo skiriasi nuo jų.

*Palygina daiktus, medžiagas, gyvūnus ir augalus, atsižvelgdamas į savybes, juos tikslingai grupuoja ir klasifikuoja.

16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS

* Atpažįsta, su koku sunkumu ar problema susidūrė.

* Ieško tinkamų sprendimų, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes, tariasi su kitais ir atsižvelgia į jų nuomonę, siūlo ir priima pagalbą, mokosi iš savo ir kitų klaidų.

* Nepasisekus bando kelis kartus, ieškodamas vis kitos išeities, arba prašo kito vaiko ar suaugusiojo pagalbos

17. KŪRYBIŠKUMAS

- *Nori atlikti ir suprasti vis daugiau naujų, nežinomų dalykų.
- *Išradingai, nejprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones.
- * Lengvai sugalvoja, keičia, pertvarko savitas idėjas, siūlo kelis variantus.
- *Džiaugiasi savitu veiksmo procesu ir rezultatu.
- * Kelia probleminius klausimus, diskutuoja, svarsto, įsivaizduoja, fantazuoja.

18. MOKĖJIMAS MOKYTIS

- *Kalba apie tai, ką norėtų išmokti, ką darys, kad išmoktų, numato, ką veiks toliau, kai išmoks. Laiko save tikru mokiniu, atradė
- * Drąsiai ieško atsakymų į klausimus, rodo iniciatyvą iškeliant ir sprendžiant problemas.
- *Išsiaiškina, kokios informacijos reikia, randa reikiamą informaciją įvairiuose šaltiniuose, pvz., enciklopedijose, žinyuose.
- * Siūlo ir jungia idėjas bei strategijas joms įgyvendinti.
- *Pasako, ką jau išmoko, ką dar mokosi, paaiškina, kaip mokėsi, kaip mokysis toliau.